

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCCXXXVIII. ad annum MCCCCXL.

Parisiis, 1644

Confirmatio Decreti Concilii Basileensis Electionis Florentiae, &c. pro
translatione eiusdem Concilii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15490

ANNO
CHRISTI
1438.

Florentinam, Græcis qui vocabantur, procul dubio magis accommodam, vel alium in Italia locum, in quo haberi possent quæ ad rem Græcorum necessaria putabantur. Hi quamuis essent pauciores, plus tamen æquitatis præ se ferebant, iisque pontifex maximus Eugenius consensit.
Hæc ille.

CONFIRMATIO DECRETI CONCILII
BASILEENSIS ELECTIONIS FLORENTIÆ, &c.
pro translatione eiusdem Concilii.

*Eugenius episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam
rei memoriam.*

SALVATORIS & Dei nostri, in glorioso cuius ortu angelorum chorus gloriam in altissimis Deo, & in terra pacem hominibus bonæ voluntatis nuntiavit, & qui e mundo transiturus ad Patrem, tamquam in vltimis testamentum conderet, discipulis suis, quos in finem dilexit, bonum hereditarium vnionem reliquit & pacem, vices, quamquam meritis insufficientibus, gerentes in terris, pro debito oneris imbecillibus nostris humeris impositi, vnitatem in vniuerso Christianorum populo summis desideriis affectamus, ad illamque, vbi est, conseruandam; vbi vero aliqua ex parte desit, ponendam nutriendamque anhelamus. Num. IV.

Sane dudum adhuc in minoribus constituti attendentes quot & quanta, siue bona neglecta etiam perdita sunt, siue mala in ecclesia Dei & populo Christiano prouenerunt ex diuisione orientalis & occidentalis ecclesiæ; & intelligentes, nihil esse inter alia omnia pluris faciendum, rem existimauimus dignam, cui omnes adhiberemus conatus: hinc in Concilio Constantiensi primo, deinde apud felicitis recordationis Martinum V. prædecessorem nostrum pro optata huiusmodi ecclesiarum Dei vnione plurimum laborauimus.

Quamprimum vero ad apostolatus apicem assumpti fuimus, honesto illi pioque desiderio nostro debitum accessisse cernentes ex iniuncto nobis desuper curæ pastoralis officio, eam rem suscepimus ardenti animo; factumque est, vt oratores carissimi filii nostri in Christo Ioannis im-

peratoris Græcorum illustris, & venerabilis fratris Iosephi patriarchæ Constantinopolitani, se Romam ad nos contulerint, & deinde missis per nos Constantinopolim nuntiis, communi consensu tractatum fuerit, quod pro celeriori firmiorique ipsius rei consecutione, legatus de latere cum prælatis, magistris & doctoribus tantæ rei tractandæ necessariis, a nobis Constantinopolim mitterentur, quem tractatum imperator Trapezuntiarum facile postea approbauisset. Prius vero quam tractatus huiusmodi ad nos capitula portarentur, alius in Basileensi Concilio vnionis modus per decretum firmatus est; posteaque missus ad nos prædicti Concilii orator nostrum requisit affensum.

Nos vero auidi prædictæ vnionis, & veriti, ne si aliqua dissensio intercederet, tantæ tamque nobis optatæ rei ruptura sequeretur, licet de re tam graui & tot mensibus agitata quidquam e prædicto Concilio ad nos^{* f. perlatum} prolatum non fuisset, non obstante etiam quod interea regressus oratoris nostri, & nouus Græcorum aduentus pro approbatione alterius conclusionis esset nuntiatus, antedictæ conclusioni in Concilio habitæ consensimus.

Venientesque ad nos prædicti imperatoris & patriarchæ oratores pro confirmatione eorum quæ in Constantinopoli conclusa fuerant, eam facere omisimus, ne propter varietatem tractatum tam sanctum opus destrui posset, aut quomodolibet impediri. Sed illos ad prædictum Concilium remisimus, exhortantes eos, vt de huiusmodi varietate non desperarent, quoniam nobis erat grata omnis via, per quam sancta hæc res effectum erat optatum quomodolibet habitura.

Postea vero missi sunt a prædicto Concilio ad imperatorem & patriarcham prædictos alii oratores pro decreti ipsius certificatione: & secutum est, vt habita a nostris oratoribus, qui hac de causâ erant Constantinopoli, certissima informatione de nostro ad rem ipsam consensu præstito, imperator & patriarcha prædicti ratificauerunt.

Qua ratificatione facta, nos, vt semper antea istius sanctæ vnionis conclusionem affectantes, de venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalium consilio

ANNO
CHRISTI
1438.

consilio & assensu, dilectos filios nostros Nicolaum tituli sanctæ crucis, & Ioannem tituli sancti Petri ad vincula, presbyteros sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales, nostros & apostolicæ sedis legatos misimus Basileam ad prædictum Concilium. Eis autem facultatem inter alia dedimus plenariam illa faciendi omnia, quæ vnioni prædictæ viderentur quomodolibet profutura: qui pro loci nobis & Græcis accomodi electione procuranda, vt ad optatam vnionem perueniri posset, opportune insisterunt.

Cum vero expectaretur, prædicta ad debitum finem perduci, nonnulli in prædicto Basileensi Concilio existentes ad quamdam nominationem processerunt ciuitatis Auenionensis, non nominatæ, non comprehensæ in decreto, & ab ipsis Græcis semper alias repudiatæ. Vnde factum est, vt dilectus filius nobilis vir Ioannes Bissipatus ambasiator imperatoris, & nuntius etiam patriarchæ, in forma subscripta fuerit protestatus.

In nomine Domini. Amen. Tenore præsentis publici instrumenti cunctis pateat euidenter, & sit notum, quod anno a natiuitate eiusdem 1437. indictione xv. die vero Veneris xv. mensis Februarii, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri, domini Eugenii diuina prouidentia papæ I V. anno VII. reuerendisque in Christo patribus ac dominis, domino Iuliano tituli sanctæ Sabinæ in Germania apostolicæ sedis legato, Ioanne tituli sancti Petri ad vincula, Ludouico tituli sanctæ Cæcilie Arelateni, sanctæ Romanæ ecclesiæ presbyteris cardinalibus vulgariter nuncupatis, Ioanne Antiocheno, Ludouico Aquileiensi, patriarchis, Amedeo archiepiscopo Lugdunensi, Petro Dignensi, Alphonso Buracensi, Ioanne Luuicensi, Matthæo Albiganensi, Berengario Petragoricensi, Antonio Sudensi, episcopis, ac aliis reuerendissimis patribus & dominis episcopis, & abbatibus, ceteris dominis doctoribus & magistris in magna multitudine & numero copioso, sacrum generale Concilium repræsentantibus & celebrantibus in generali congregatione, videlicet, in maiori ecclesia Basileensi de mane, more solito, præsentate reuerendissimo domino cardinali legato præsidente in eodem, in

Concil. Tom. 33.

C

nostrorum notariorum publicorum & testium infra scriptorum præsentia personaliter constitutus spectabilis & egregius miles dominus Ioannes Bissipatus ambasciator & nuntius serenissimi domini imperatoris Romæorum, ac reuerendissimi domini patriarchæ Constantinopolitani, certam protestationis cedula, siue requestam sancto Concilio præsentauit & obtulit, ipsamque legi petiit. Quæ quidem cedula per me Petrum Bruneti alterum notarium sacri Concilii de mandato eiusdem lecta extitit in hæc verba.

ANNO
CHRISTI
1438.

*Protestatio
oratoris im-
peratoris Co-
stantinopoli-
tani recu-
santis electi-
onem Ane-
nionensis ci-
uitatis, factam in Con-
cilio Basileensi.*

Reuerendissimi patres & domini, serenissimus dominus imperator, & reuerendissimus dominus patriarcha, & Græci orientales miserunt me ad sanctum Concilium ex multis respectibus, & specialiter propter quatuor. Primo, vt significarem vobis, qualiter omnes de orientali ecclesia sunt parati venire in tempore constituto iuxta formam decreti, a quo non intendunt aliquo quoquo modo recedere. Et vt sciatis & sitis certi, quod ex parte ecclesiæ orientalis nullus defectus erit, quin omnia in tempore conuento exequantur.

Secundo, vt debeam cum omni diligentia sollicitare paternitates vestras, & instare, & hortari, quod omnia in decreto comprehensa adimpleantur in tempore constituto: quod si aliquis defectus esset, ex vno defectu, etiam paruo, multa inconuenientia & plura mala sequi possent.

Tertio, vt viderem, an locus qui eligeretur, sit ex nominatis in decreto, & habilis nobis Græcis & domino nostro papæ; quia præsentia sua, prout semper diximus & dicimus, supra modum est huic negotio necessaria, & sine eo non credimus, quod aliquid boni fieri possit. quin si nostri sciant, quod ex parte vestra remaneret, quod papa non esset præsens, a veniendo possent se retrahere: quia cum veniant pro vnione, nollent vniri in vanum, & esse causa diuisionis ecclesiæ vestræ. suspicarentur etiam quod non haberetis illum perfectum animum, qui ad istam vnionem requiritur.

Quarto, in electo loco, prout dixi, accommodo & habili nobis & domino nostro papæ, ego deberem videre galeas, super quibus venire debemus, an sint fortes

ANNO
CHRISTI
1438.

& bene aptæ ad portandum personas nostras, & eas accipere, cum trecentis ballistariis, secundum quod in decreto continetur, & aliis necessariis; deinde reuerti in Constantinopolim in tempore constituto: & si contrarium fieret, ego debeo protestari, prout protestor, quod vos in causa estis, quod tantum bonum impediatur: & quod per nos non remanet, neque remanebit, quin omnia per vos promissa in isto negotio adimpleantur; sed vos estis in culpa. Ego, vt videtis, huc veni cum magnis laboribus & periculis, & inuenio, quod aliqui ex vobis volunt eligere locum, imo (quod peius est) elegerunt locum non nominatum in decreto, ad quem papa nunquam veniet, neque mittet legatos suos: & volunt, quod veniamus extra gulfum per viam nobis valde periculosam, & multo magis longinquam & incommodam; de quo valde miror, quia per istam viam isti tales nolunt vitionem nostram, imo mortem, quia per illud mare sic latum, vltra alia pericula, vix potest inueniri portus, & in eo sunt multi piratæ nobis & omnibus Christianis inimici.

Miror etiam, quod cum videatis nostros prælatos antiquos venire de Cypro, Ierusalem, Alexandria & Antiochia, & aliis remotissimis partibus orientis, ac de Russia & vltimis partibus septentrionis per multa millia miliarium, & per terras infidelium vsque Constantinopolim, & de Constantinopoli tam prædicti prælati, quam imperator & patriarcha Constantinopolitanus, qui est antiquissimus, debeant similiter per multa millia miliaria, & per mare, & etiam per dominia Turcarum, vsque ad terras Latinorum accedere; quod vos non velitis pro octo aut decem diaris in terra vestra tuta & pacifica ambulare. Et cum videatis imperatorem nostrum, & principales ex Græcis dimittere domum propriam, vxores & filios in manibus Turcarum, multi ex vobis pro tanto bono nolunt se elongare a patria propria per modicum spatium.

Quare si non prouidebitis in tempore de alio loco, & alia via nobis & papæ accommoda, ego nomine domini imperatoris & totius ecclesiæ orientalis protestor coram Deo & angelis suis, & toto mundo, quod per eccle-

Concil. Tom. 33.

C ij

fiam orientalem non remaneat, quin ea quæ sunt capitulata in decreto inter vos & nos, adimpleantur in tempore suo. De qua re per totum mundum semper habebitis confusionem, & in extremo Dei iudicio reddetis rationem de tanto damno, cuius eritis causa. Quia re vera talis est dispositio ex parte nostra, quod si fiet istud Concilium œcumenicum, omnino sequetur unio ecclesiæ vtriusque: & si remanebit, erit notum toti orbi, quod ex parte vestra deficiet, non ex nostra. Et si aliquas expensas facietis, significo vobis, & vos certos facio, quod illas omnes perdetis, quia per istam viam electam per aliquos ex vobis, nunquam aliquem nostrum habere poteritis; imo habebimus causam repetendi a vobis omnes expensas quas fecimus propter hoc: & eandem protestationem intendimus facere apud dominum nostrum, qui pro consensu est colligatus ad dictum decretum, & apud omnes principes mundi.

Rogo omnes notarios qui hic sunt, quod de ista mea requisitione faciant mihi instrumenta necessaria, ut possim de hoc facere fidem domino imperatori, & toti mundo.

Qua quidem protestatione, cedula, siue requesta, ut præfertur, lecta, super præmissis omnibus & singulis præfatus dominus Ioannes petiit a nobis notariis & dicti sacri Concilii scribis infra scriptis sibi fieri atque tradi vnum atque plura, publicum instrumentum & publica instrumenta. Data fuerunt hæc in dicta generali congregatione Basileæ sub anno, indictione, mense, die & pontificatu, quibus supra. Præsentibus ibidem venerabilibus & circumspectis viris dominis & magistris Ioanne Pulcrapatia, Ioanne de Segobia in sacra pagina, Ioanne Leonis, Ioanne de Bacheftri archidiacono Zagabrensi, decretorum doctoribus, & Guido de Vercellis magistro in artibus Parisiis, testibus ad præmissa adstantibus.

Cumque per temporis spatium non modicum de huius loci electione dissensio fuisset in dicto Concilio, tandem pacto conuento firmatum & ordinatum extitit, ut si infra certum terminum Auenionenses omnia & singula per Concilium requisita non adimplerent, Concilium ad alterius loci electionem procedere posset, & teneretur.

ANNO
CHRISTI
1438.

Quo termino per plures dies elapso, cum Auenionenses requisita non adimpleuissent, præfatum sacrum Concilium iuxta ordinationem præfatam ad loci electionem processit. Nam pro œcumenico & catholico Concilio celebrando elegit Florentiam^a, aut Vtinum in patria Fori Iulii ponenda in manu Concilii, seu quemcumque alium locum tutum nominatum in decreto, & accommodum nobis & Græcis, vnum videlicet de prædictis, qui citius parauerit galeas, pecunias, & alia necessaria, prout in decreto superinde confecto latius continetur.

Nouissime autem venientes Bononiam dilecti filii Ioannes Bissipatus magnus Adriacus, & Emmanuel Tracagnotti Vulotis, oratores supradicti, petierunt audiri in consistorio generali, quibus pro rerum magnitudine libenter annuimus. Quare cum die xxiv. Maii præsentis in dicto consistorio eos audire statuissimus, eorum orationem exposuerunt: ex cuius expositionis tenore imperatoris & patriarchæ prædictorum ad sanctissimam ecclesiæ occidentalis & orientalis vñionem pia desideria non solum confirmari, verum etiam in dies augeri facile intelleximus.

Quodque magis est & plurimi faciendum, materiam eius vñionis consequendæ eo loci perductam esse conspiciamus, vt iam huiusmodi operis sanctissimi omnino conficiendi, iuuante Domino, spem maximam teneamus. Nam cum gesta in Concilio præfato narrassent, & protestationem subscriptam per se factam contra nominationem ciuitatis Auenionensis allegassent, ac postmodum de verbo ad verbum legi fecissent, pro conclusione sua nos humilibus & supplicibus verbis exorauerunt, requisieruntque, vt nominationem electionemque factam de Florentia vel Vtino, aut de alio loco, prout in decreto superinde confecto plenius continetur, qui citius necessaria parauerit, acceptare atque confirmare velimus, vt œcumenicum & catholicum Concilium, & per consequentem effectum sanctissima ecclesiarum occidentalis orientalique vñio fiat; protestantesque nobis, prout Basileensi Concilio protestati sunt, quod per eos non stat, neque aliquo modo stabit, quin prædictum œcumenicum & catholicum Concilium fiat: mémorantesque damna, scandala, ignominiam, & animarum pericula quæ incumbent, si

^a Eadem replicat Eugenius in alia sua constitutione incipiente, *De vñionis gen-eris*, infra num. 13.

eorum iustæ, & omni ex parte laudabili, & summe necessariæ postulationi consentire recusabimus.

Quare cupientes, quod tam sanctum vnionis opus nullo modo pereat, cum ad id * præueniendum nullam nobis pronunciamus aliam cernamus viam superesse, rerum gestarum ordinem, protestationum & requisitionum suarum instantiam attentius considerantes, & tanti operis boni periculum formidantes, si vel parum ab eorum præsentis requisitione aliquo modo declinarem, quod penitus impium & contra nostræ mentis institutum esset, qui, vt supra diximus, semper rem istam desiderauimus, quæsiuimusque pro Dei laude, nominis Christiani celebritate ac amplitudine, ac huiusmodi sanctissimæ vnionis incomparabili bono, de consilio & assensu venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalium, pluribus etiam venerabilibus fratribus archiepiscopis, episcopis, & dilectis filiis electis, aliisque prælatis in nostra curia residentibus in numero copioso id laudantibus, dictorum oratorum petitionibus annuentes, eas grate libenterque suscipimus, atque electionem Florentiæ vel Vtini, aut alterius loci pro celebratione præfati œcumenici catholici Concilii, vt in decreto continetur, acceptamus, ac etiam confirmamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ susceptionis, acceptationis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem, &c.

Confirmatio
electionis
Florentiæ,
&c.

* Scilicet pontifex, qui fuit annis Domini 1437.

Datum Bononiæ iv. Kalendas Iunii anno^a septimo.

Quid vero post huiusmodi confirmationem a summo pontifice factam loci a saniori parte Concilii electi, sit actum, narrat Patricius in præfato summario actorum Concilii Basileensis sessione 30. his verbis.

Num. V.

Cum pars Concilii, quæ præsidentes & legatos apostolicos sequebatur in seditione, vt diximus, Florentiam & Vtinum pro Concilio œcumenico statuisset, & approbantibus petentibusque legatis Græcorum, Eugenius id confirmasset; decreti sunt ab ea parte legati Concilii nomine ad Græcos principes, Diniensis & Portugallensis episcopi, qui mense Iulii^b Bononiam petentes, vbi Romanus pontifex erat, postquam omnia per pontificem parata intellexerunt ad Græcos in Italiam conducendos, vna cum episcopo Ceronensi pontificis oratore Venetias profecti sunt,

^a Anni scilicet 1437.
^b Sanior pars Concilii Basileensis qua Florentiam elegit, legati misit Constantiopolim.

* f. perueniendum

ANNO
CHRISTI
1438.

vbi conscensâ triremi, Cretam primo circa Idus Augusti appulerunt, ibi conscriptis trecentis ballistariis, quos ad præsidium vrbs Constantinopolitanæ absente imperatore conduxerant, tertio Nonas Septembris Constantinopolim adnauigarunt; qui ab imperatore & patriarcha suscepti & auditi, eis persuaferunt, vt se ad nauigationem pararent, ad Concilium in Italia celebrandum. Ornabantur igitur Constantinopoli triremes tres, vna maior, duæ minores: & archiepiscopus Tarantasiensis, ac Nicolaus de Cusa natione Germanus, qui postea fuit cardinalis sancti Petri ad vincula, ex Creta alias triremes tres maiores paulo post adduxerunt, quibus pontificis nomine Græci erant traducendi.

Dum Græci se ad transfretationem accingunt, ecce quinto Nonas Octobris Auenionensium triremes appellunt, præfectis Vassensi & Lausanensi episcopis: quorum aduentus eo Græcis visus est ineptior, quo aperte per legatos Basileæ protestati fuerant se Auenionem nullo pacto venturos. Sed vbi data est copia fandi, Concilii Basileensis ac multorum principum literas imperatori primum reddiderunt, tum Concilii nomine, cuius se legatos esse profitebantur, in vim præstiti iuramenti expostulant Græcos, vt Basileam, Sabaudiam, siue Auenionem ad Concilium se quamprimum conferant. Ostendunt monitorium in Eugenium pontificem editum, asseruntque, si in eius triremibus nauigare pergant, prius Eugenium a Concilio pontificali dignitate deiectum iri, quam ad eum perueniant: atque eo pacto frustra illos ituros, cum exauctoratus Eugenius Concilium dare non poterit: Diniensis & Portugallensis præfules non esse Concilii veros legatos, sed adulteros, & præter patrum decreta missos; quod & literis Concilii approbabant: nisi ad vnum de nominatis locis se conferrent, principes omnes, quorum literas attulerant, simul cum Basileensi Concilio eis futuros hostes, daturosque operam, vt aliud Concilium celebrari non possit. Sin autem secum nauigarent, Concilium & principes futuros eis auxilio contra Turcas, decreturosque generalem expeditionem, & cruciatam in hostes. eadem & patriarchæ Constantinopolitano retulerunt, qui vbi criminationes Eugenii ex monitorio audire cœpit, Auenionenses silere iussit, & ab se dimisit.

*Part Concilii
Basileensis,
qua Auenio-
nem elegerat,
legatos misit
Constantino-
polim.*

*Nimirum a
minor parte
Concilii præ-
tendebant elo-
ctos, vt supra
ex eodem Pa-
tricio dictum
est.*

*Patriarcha
Constantino-
politani crimi-
nationes
Basileensium
contra Euge-
nium non
auarit.*

Græci Venetias nauigant cum legatis papæ.

Sed cum legati papæ Diniensis & Portugallensis obiecta omnia & difficultates Auenionensium dissoluissent, imperator & patriarcha se cum eis in Italiam nauigaturos promiserunt, multisque verbis hortati sunt Auenionenses, vt depositis odiis & dissensionibus simul Venetias vellet petere, vbi de loco Concilii commodiori esset disputandum. Illi vero indignati, minarum pleni, solutis ancoris Peram petunt, & post quindecim diés quarto Nonas Nouembris in patriam reuertuntur: Græci vero cum imperatore, patriarcha, & aliis patribus ad septimum Kalendas Decembris cum nouem triremibus iter ingressi sunt, Venetiasque tandem appulerunt ad sextum Idus Februarias.

Iulianus cardinalis hortatur Basileenses ad concordiam, sed frustra.

Quod cum Basileæ renuntiatum esset, illos e Græcia soluisse cum legatis papæ, variæ inter patres sententiæ multæque contentiones agitabantur. At Iulianus cardinalis legatus apostolicus conuocatis patribus, longa & ardenti oratione primum hortatur patres, vt dimissis odiis atq; contentionibus, Græcis iam iam Latinas terras appetentibus obuiam irent, & quos tantopere absentes optauerant, nunc præsentibus non spernerent, mitterent legatos suos, qui eos, si possent, Basileam, Auenionem, Sabaudiam vt perducerentur, curarent: quod si non persuaderent, agerent cum eis de loco Concilii, ita vt non Græcos propter locum, sed locum propter Græcos amare videantur, Eugenio pontifici reconciliarentur, ne venientibus Græcis ludibrio essent, vt qui aliorum concordiam quærerent, inter se diuisi reperirentur: placere Eugenio, vt Sigismundi Cæsaris arbitrio cuncta componantur; nefas esse patribus talem arbitrum recusare, cum Cæsar præcipuus semper auctor fautorque Concilii fuerit: tollatur a patribus monitorium, tollet & Eugenius translationem Concilii, promittetque decretorum Concilii obseruationem, si talia fiant, quæ & reformationi & honori sedis apostolicæ consulant. Sed obstinatis animis frustra narrabatur fabula: perstant in sententia Basileenses, & nisi in loco a se delecto non videntur passuri Concilium celebrari. *Hæc Patricius.*

Verum ad quem finem tenderent conatus Basileensium Auenionem eligentium, & oratores præfatos Constantinopolim transmittentium, magis explicat eorum temporum scriptor fide dignissimus

ANNO
CHRISTI
1438.

simus Rodericus episcopus Calaguritanus in suo opusculo, cuius titulus est: De remediis afflictæ militantis ecclesiæ, ad cardinalem Bessarionem: quod manuscriptum extat in bibliotheca eminentissimi cardinalis Biscia, pagina 118. cuius hæc sunt verba.

Octaua consideratio ostendit, congregationem synodalem non modo non fore necessariam, sed nec pro his temporibus expedientem ad extirpandas hæreses, & alia scandala a Dei ecclesia submouenda: & sumitur ex infelicibus operibus & funesto exitu congregationis Basileensis, quorum memoriam recentissimam habemus, quod sic deducitur. Vt enim sapientes volunt, ex proximis præteritis plerumque arguere libet ad præsentia & futura: imo per præterita prouidemus præsentibus & futuris. vnde Gregorius ad Maximum episcopum: Ex transacta in te vita didicimus quid de sequenti conuersatione præsumamus. Sed & Cassiodorus: Instructus redditur animus ad futura, quando præteritorum commonemur exemplis. & Cicero in Tusculanis: Præteritorum meditatio malorum futuris prouidet.

*Concilio Ba-
sileensi func-
tum exiit.*

Si igitur eiusdem perfidæ congregationis gesta recensemus, demum gloriosa opera recolimus apostolicæ sedis, ac sanctissimæ memoriæ domini Eugenii papæ quarti, tunc in cathedra Petri sedentis, facile cognoscemus, vnde hæreses & schismata prodierunt, vnde excessus, rebelliones & deformitates ortum habuerunt. Quibus attentis, apertis oculis attingemus, an pro his temporibus expediat ad aliam congregationem aspirare: quia, vt supra diximus, non est prudentis viri eam viam repetere, in qua incommoda sustinuit.

Vt igitur paucis multa comprehendamus, præfati perditissimi homines, qui Basileæ sub Concilii nomine remanserunt, vt inibi vnum tribunal contra sedem apostolicam perpetuarent, quiescente ecclesia in pace & vnitatem, hæreses & schismata, quo ad se fuit, non parua attulerunt, concitantes vniuersum populum Christianum ad rebelandum apostolicæ sedi. Nam eandem sanctam matrem ecclesiam quam vnitam inuenerunt, vt pestilentes iniquitatis filii infeliciter scindentes, vnitatem quam acquirere nescierunt, facile perdiderunt.

Rursus apponentes iniquitatem super iniquitatē eorum,

Concil. Tom. 33.

D

scissuram scissuræ (quoad se fuit) addiderunt. nam Græcorum populorum vnionem a multis optatam sæculis miris modis impediuerunt. Longe aliter certe egit apostolica sedes, & beatissimus Eugenius prædictus. Sciens enim meliorem tantorum populorum acquisitionem omni negotiatione auri & argenti, ad prosequendam eandem sanctam vnionem totis infudauit viribus. In qua re nullum paganorum principem, nullum infidelium populum, nullum denique hostem tam sæuum sensit inimicum, quam eorumdem Basileensium cœtum perfidissimum, qui summo studio innumeras artes, fraudes & machinamenta adinuenerunt, vt illud sanctissimum opus cum magna fidei iactura & occidentalis ecclesiæ ignominia impedi-
rent. Adeo enim in ea re eorum impietas inualuit, vt cum dolenter conspicerent sanctam apostolicam sedem, & prædictum dominum Eugenium, sacrumque cardinalium collegium, nedum pecunias, ecclesiæque thesauros, sed & proprium sanguinem & sudorem pro tanto ecclesiæ bono intrepide effudisse, illi impietatis filii tantæ gloriæ inuidentes, eandem vnionem auro & precio nummario tentarunt obrumpere. Et veluti idem dominus Eugenius pro tutamento ciuitatis Constantinopolitanæ contra Turcas classem parauit, expensas & alia præsidia ministravit, vt ad nos Græci securiores venirent: sic Basileenses, diuerso tamen calle, alia parata classe ne venirent instabant^a; ne Romanæ ecclesiæ vnirentur, suadebant, non paruas pecunias offerebant. Mira hominum crudelitas, & execranda negotiatio. Nam qui pro augmento fidei se proficisci iactabant, facti sunt salutis publicæ nundinatores, quos ab his impiis conatibus catholici principes nullis monitionibus auertere potuerunt. quare dolebant acerbissime, quod sancta mater ecclesia eodem tempore & Græcos conspiceret non vnitos, Latinos vero diuisos. Dicebant ergo ad eosdem perditissimos homines illud prophetæ Ieremiæ: *Confusa est mater vestra a vobis.* Et iterum illud Osee: *Iudicate iam matrem vestram.* Mirabatur certe ipsa docta parensque omnium artium Græcia, quæ reductionem ipsam summopere exoptabat, dolebatque acerbissime, quod tam graui^{*f. & im-}a catholicis impedimenta obiicerentur, eratque res non
pia

*Basileenses
remonebant
Græcos ab
vnione cum
Romana ec-
clesia.*
^a Eadem dicit
Andreas de
sancta cruce
infra par. 2.
collat. 1.

*Ierem. 50.
Osee 2.*

ANNO
CHRISTI
1438.

tam dolenda, quam miranda, vt Græcis ipsis auidissime appropinquantibus Latini discederent. Quæ res efficiebat, vt etfi Græci ipsi vnionem ipsam totis præcordiis exoptassent, tamen non parum ea de re tardiores ad id redderentur: fuissetque desiderata ipsa vnio discrimini aut periclitationi proxima, nisi adfuisset vestra reuerendissima paternitas, quæ interno dolore angebatur, & nunc Græcos, nunc Latinos consolabatur, illos ad spem vnionis, istos ad patientiam laboris. Græcos rursus boni animi esse commonebat, quippe eas diuisiones felicia fore futura vnionis auspicia, pro eo quod hostis humani generis vnionem certam atque in manibus fore dolebat: addens illud rursus Augustini de doctrina Christiana: Cum difficultate quæ sita longe fore gratiora: quia & dulcius accipitur quod inter pericula acquiritur. Sed & Philosophus in Topicis: Magis amamus quod difficulter obtinemus. Ad Latinos denique dicebat, ne ab inceptis desisterent, maiorem inquam esse gloriam, quanto grauior semper est pugna.

Tandem sapientissimi ipsi Græci assiduis consiliis & commonitionibus vestræ reuerendissimæ paternitatis confortati, videntes, quia bona est negotiatio, quæ pro vnitæte facit, sanctius decreuerunt apostolicam sedem amplecti, quam Basileensium rebellium multitudini assistendo, in perpetuo schismate manere. Quare eorundem Basileensium tentamenta & versutias sancte & iuste spreuerunt: in qua re se veros Græcos, summosque sapientes ostendebant, scientes illud sui sapientissimi Cyrilli Alexandrini patriarchæ: Vnumquemque catholicum secure eam partem tenere, aut detestari, quam apostolicam sedem detestari viderit, aut tenere. Et rursus, neminem decipi posse, nisi ab ea recedentem, in qua, vt ait Hieronymus, seruata semper fuit catholica religio. Itaque digito Altissimi, cuius res agebatur, ac eorundem orientalium populorum deuotione ingenti, eiusdemque beatissimi pontificis cura, ac vestræ reuerendissimæ paternitatis industria & sollicitudine, eadem orientalis ecclesia per multa a nobis sæcula diuisa, ad eandem fidei, religionis & ritus vnitatem felicissime deuenit. Taceo plerasque alias difficultates, perturbationes ac impedimenta in ea re multipliciter

Concil. Tom. 33.

D ij

ingesta, quæ omnia non parum animum vestræ reuerendæ paternitatis affligebant.

Cernebat enim primo & ab illis perditissimis hominibus ad vnionis rupturam illata dissidia: cernebat etiam & in ipsa, videlicet in articulis ipsis disputabilibus fidem concernentibus, non paruas perplexitates. Nam cum in rebus ipsis acerrima foret opinionum diuersitas, ac disputantium maxima varietas, prout plerumque etiam in re exploratissima apud sapientes fieri solet: pro vestra tamen indicibili sapientia ac virtute, disputandique vt expedit acrimonia, grauitate, modestia, ac suadendi quodam singulari diuinoque vigore, sæpe res ipsas, quæ omnium iudicio dispersæ videbantur, ad vnã tantum veritatis & fidei consonantiam felicissime deduxit, vt impleretur quod per Prophetam scriptum est: *Omnes populi conuenerunt cum Deo Abraham.* & iterum: *Simul congregati sunt.* & illud Prophetæ: *In domo Domini ambulauimus cum consensu.* Et iuxta Apostolum: *Id ipsum sentientes, vnanimes,* veritatem fidei amplectentes. Et rursus illud Ezechielis vaticinium: *Letata est Ephraim in exitu negotiationum suarum, de mari hostes sibilauerunt, planctu amarissimo dolentes,* quia completa est negotiatio vnionis, & glorificata est Ephraim, Romana scilicet ecclesia, de filiorum reductione.

Psal. 46.

Psal. 54.

Philipp. 2.

Ezech. 27.

Hæc igitur latius quam putauì ideo commemorata sunt, vt non satis mentis compos videatur quisquis tales fructus, tales rerum exitus ex præterita proxima congregatione prodire conspexerit. Et iterum alium in eadem natione synodalem conuentum erigere conatur, præsertim cum illorum hominum vestigia supersint. Si enim, quisquis ille est, passione non tenetur, facile iudicabit, quid sibi velit alterius multitudinis congregandæ optatus; quæ rebus sic stantibus ad nihil aliud peti videtur, nisi ad huius sanctæ Romanæ sedis minuendam auctoritatem, & deinde augendum hæreses & schismata in populo Christiano, vt quod non valent per vnã viam, per aliam semitam consequantur; vt verum sit quod beatus Cyprianus quasi pro eodem casu clamabat: Sæpe (inquit) in ecclesia præteritis temporibus accidit, vt hæretici videntes prauitates eorum derelictas, excogitarent nouas fraudes, vt sub ipso pietatis titulo fallant incautos. *Hæc Rodericus.*

ANNO
CHRISTI
1438.

Ceterum Eugenius post confirmationem decreti electionis Florentiæ vel Vtini, seu alterius loci in Italia pro celebrando Concilio cum Græcis, ad idem opus se accingens, apostolicas literas hoc eodem anno 1437. pontificatus sui septimo, pluribus direxit: & quidem Ianuenses hortatus est, ut saluum conductum Græcis concederent, nec non Sigismundum imperatorem, regesque alios, ut ea omnia facerent, quæ Græcorum in Italiam aduentui & vnioni cum Romana ecclesia profutura iudicassent. Capitaneum pontificiæ classis, ad eosdem Græcos in Italiam conducendos, constituit: saluum conductum eisdem Græcis, formamque procedendi in causis ciuilibus & criminalibus concessit: oratores in Concilio electos pro conducendis Græcis confirmauit, ac duos alios apostolicæ sedis nuntios ad eosdem Græcos transmisit: expensas pro ducendis & reducendis Græcis promisit, ut ex eiusdem Eugenii sequentibus apostolicis literis, earumque regesto Vaticano apparet.

EUGENIVS HORTATUR IANVENSES Num. VI.

VT SALVVM CONDVCTVM GRÆCIS
concedant.

*Eugenius episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam
rei memoriam.*

*Dilecto filio nobili viro Thomæ de Campo Fregoso duci
Ianuensi salutem, &c.*

VIDEBIT tua nobilitas ex introclusa literarum apostolicarum hesternæ die datarum copia deliberationem factam, quod œcumenicum Concilium Florentiæ aut Vtini pro vnione ecclesiarum occidentalis & orientalis celebretur. Quare cum velint Græci prædicti pro eorum tutela & securitate saluum conductum habere a te, & illa communitate tua, eamdem tuam nobilitatem in Domino requirimus & hortamur, ut fieri facias, & nobis mittas prædictum saluum conductum in forma copiæ, quam mittimus introclusam. Datum, &c. pridie Kalendas Iunii, &c.